

אמונה (6)

הסר דאגה מלבך

קשר הדוק קיים בין מדת האמונה של האדם, לבין מדת השמחה בלבו. קשר זה בא לידי ביטוי בשני מישורים: הן בהסרת הדאגה והעצב, בבחינת "סור מרע", בו נעסוק בפרק זה. והן בהנחת השמחה בפועל, בבחינת "ועשה טוב". ועל כך בפרק הבא: "שמחה בה". אין לך אדם שאין לו סיבה לדאוג. כך טבען של מאורעות החיים, וכך טבעו של לב האדם, שתדיר יש סיבה טובה לעורר דאגה. דאגת העבר, צרות ההווה, או חשש מפני העתיד, הצד השווה שבכולן בכך שמצויות הן תדיר, ושייכות לכל אדם. ועד צד שווה בהן, בכך שמשביות הן את מידת השמחה מלהמצא בלבנות בני אדם. כי צרות הן זו לזו, הדאגה לעומת השמחה, ואין יכולות לדור בלב בכפיפה אחת. ומה אפשר לעשות כנגד זה, איזה תקנה נוכל למצוא כדי להסיר ולסלק דאגה מן הלב?

באמת שאלה גדולה היא זו, עמוקה ורחבה מני ים, שאלה החובקת זרועות עולם, ומנקרת בלבו של כל אדם ואדם. ובודאי שהתשובה לשאלה זו מתחילה בהבחנה פשוטה ויסודית: סיבה לעצב ודאגה אינה הכרח לעצב ודאגה! אין העצב והדאגה נובעים ממאורעות שקורים לאדם, ומצבו של אדם לעולם אינו סיבה מוחלטת להביא רגשות שליליים אלו. אלא, הקביעות המוחלטת היא רק ע"י ההתייחסות שמתייחס אדם למצבו ולמאורעות והמקרים הקורים לו, ומשם מאותה התייחסות הכל נובע.

נמצא, שאם נקח מצב כלשהו שבו שרוי האדם, ללא הבדל מהו המצב הזה, יכול אדם להיות עצוב ודואג מחמת מצב זה, ויכול הוא גם להיות שמח וטוב לב מאוד ובלי שום דאגה ועצב, ואין הדבר תלוי אלא בבחירתו של האדם, ובהחלטתו כיצד להתייחס למצבו. דרכים שונות יש, כיצד לשנות את גישתו למאורעות חייו. דרך אחת, שהיא שורש גדול ויסוד נפלא, היא ע"י מידת האמונה והבטחון. המאמין מרגיש שהקב"ה הוא אבינו אב הרחמן, המשגיח עלינו כדי להיטיב עמנו ולא יתן למוט רגלנו.. וביותר, שכל מה שקורה לאדם בחייו, זוכה ליחס שגם זו לטובה, וכל מה דעביד רחמנא לטב עביד. ואם כן, כל הנהגתו של ה' היא לטובה, בין אם אדם מבין ומרגיש את הטובה ובין אם לא זכה לזה. וא"כ, הנהגה זו שהגיעה משמים, היא היא הטובה הגדולה והראויה ביותר, ומה מקום יש להתעצב ולדאוג על זה?

ספר "בשמחה ובטוב לבב"

אדם שיתבונן בעסקיו יראה את השגחת ה'

שמעתי בשם גאון אחד שאמר שצריך האדם להתבונן בעסקיו ויראה השגחת השם יתברך ועל ידי זה תתחזק מדת הבטחון, וזהו שכתוב טעמו וראו כי טוב ה' אשרי הגבר וכו'... ור"ל שיתבונן היטב כאחד שרוצה לטעום איזה דבר, ואפילו אם לא היה מינכר השגחה כ"כ בסוף העסק, כגון שהביא תבואה לשוק למכור והשער היה אז ביוקר וע"ז הרויח, וכה"ג יתבונן האיך בא העסק הזה מתחילתו לידו דהיינו באיזה אופן נודמן לו התבואה או המעוץ ע"ז וכה"ג בכל עסק, ויראה השגחה גלויה.

חפץ חיים בספרו "שם עולם"

אמונה בכח למוד התורה

שמעתי מיהודי אחד שחזר בתשובה על ידי שהראו לו דף גמרא. הראו לו משנה, ועל זה באה הגמרא ומקשה קושיות לברר את דברי המשנה. על זה יש רש"י, ותוספות מקשה של הגמרא ועל רש"י, וכן הלאה. חשב אותו אדם: אם התורה עוברת כל כך הרבה ברורים, ויש עליה כל כך הרבה בקורת, ועם כל זאת אין שום דבר זז ממקומו כמלא נימה. זוהי הוכחה על אמיתותה, כך חזר בתשובה. באמת זה ענין מופלא מאוד, ששום יצירה אנושית אינה מסוגלת לעבור כל כך הרבה ביקורת ולא להתבטל או על כל פנים להשתנות. התורה, אופן לימודה הוא דוקא על ידי קושיות ותרוצים, אף על פי כן, אין זה מזיז ממנה כלום, והכל נשאר אמת ויציב.

רב פינקוס בספרו "פניני רבי שמשון"

בטחון בה' שבודאי ישלים לך מה שחסרת בגלל קיום

המצוות, הוא יסוד חזק לעשיית טוב

דוד המלך אמר: "בטח בה' ועשה טוב שכן ארץ ורעה אמונה" (תהלים לו. ג), כי הוא כיסוד חזק שיוכל לבנות עליו כל בנין. למשל, התורה הקדושה צותה אונתנו שנזהר בלימוד התורה תמיד, ולפחות בקביעות עתים לתורה. וכן בנתינת הצדקה, וכדומה מעניני המצוות, אשר יראה לכאורה הפסד לאדם ע"ז בממונו. והיצר הרע מסיתו לאמר, פן מה אעשה באחריתי אם לא אשתדל ביותר בענין עסקי, ובפרט בעת זו שמוכשרת ביותר ליסע ולילך לשם ולשם, ואם לא עכשיו אימת, ומשתדל להפריע ממנו ע"ז העת הקבועה לתורה.

וכן בנתינת הצדקה על ידי טענות אלו וכדומה לזה. לכך בא הכתוב כמזהיר, בטח בה' שהוא בודאי ישלים לך את כל הראוי לבוא לך. ועשה טוב ע"ז תוכל לעשות כל טוב. וכמוזכר (ירושמלי סוטה פ"ט): וז"ל: באחד שהיה לומד והווי צווחין ליה בפרגמטיא (פירוש שהיו צועקים

הקונים שיבוא עם סחורתו למכור) והוא אמר, לית אנא מבטל ענתי, אין חמי למיתי מיתי הוא (וזה לשון הקרבן עדה: והוא אומר אין אני מבטל השעה שקבעתי ללימוד התורה בשביל הרווחת ממון, אם ראוי שיבוא לי ריוח יבוא הוא מעצמו מהקב"ה אף לאחר שאגמור קביעת למודי).

והנה דבר זה שהכל יחייבהו ודאי, כי איך יתכן שהקב"ה יגרע מן האדם מזונו שקבע לו בראש השנה עבור שלא רצה לבטל הזמן הקבוע לו לתורה. ואפילו אם אירע לו שעל ידי קביעת עתים שלו נסבב לו מניעת הרווחה ביום זה, אעפ"כ אל ידאג מזה, כי הרבה סיבות יש למקום, אם לא ביום זה יתן לו ביום אחר, וידע על לנכון כי עד כלות זמן הקבוע לטרף של שנה זו והוא עד ראש השנה כמשאחז"ל בודאי משלם מה שנגזר לו מן השמים. ואין החריצות וההשתדלות ביותר מועיל מאומה, כי בודאי לא יתוסף לו מאומה עי"ז שיעבור על רצונו של הקב"ה ויפרע את העת הקבועה לו לדברי תורה, וכן מלידתן ממונו לצדקה וכדומה. אם לא מי שכפר לגמרי מה' ובהשגחתו, דעליו כתיב ומשלם לשנאיו אל פניו להאבידו.

חפץ חיים בספרו "שמירת הלשון" (שער ב פרק ט)

בטחון וחסיון

נאמר (תהלים קיח. ח): "טוב לחסות בה' מבטוח באדם", ידוע ביאורו של הגר"א (משלי יד. כו), שההבדל בין חסיון לבטחון הוא, שבטחון הוא כשישנה הבטחה, וחסיון הוא בטחון במישהו גם בלי שהבטיח לעזור. "חסיון" הוא מלשון לחסות בצל דבר, לפעמים אדם הולך ברחוב, ולפתע מתחיל לרדת גשם. הוא רץ ונכנס מתחת לעץ או לגג וחוסה בצלו. אותו עץ לא הבטיח לו דבר, הוא פשוט נכנס תחתיו מתוך בטחון גמור של מאה אחוז שיגן עליו.

זהו "טוב לחסות בה' מבטוח באדם", עדיף לסמוך על הקב"ה שיתן לך מחר את המאה שקל הנצרכים לך, אף שלא הבטיח לך דבר, מאשר לבטוח באדם, ולו הקרוב אליך ביותר כגון אביך, אף אם הבטיח לך שמחר יתן לך מאה שקל, ואתה יודע שיש לו.

רב פינקוס בספרו "פניני רבי שמשון"

אפילו אדם שאינו הגון, אם הוא מתחזק בבטחון בה', מתחסד עמו הש"י

דע דמדת הבטחון אין תלוי בזכותם, שאפילו הוא אדם שאינו הגון אך שחזק בטחונו בה', כח הבטחון מגין עליו, ומתחסד עמו הש"י כ"כ הגר"א, ושמעתי שכן איתא במדרש על הפסוק "רבים מכאובים לרשע והבוטח בה' חסד יסובבנו", וכן מוכח פשטיה דקרא "עין ה' אל יראיו למיחלים לחסדו להציל ממות נפשם ולחיותם ברעב"

ספר "לקוטי חפץ חיים"

הלכה: משרד בכנין מגורים

כתב השו"ע (ח"מ סי' קנו ס"א): אחד מבני המבוי שביקש לעשות רופא או אומן בני המבוי מעכבים עליו מפני שמרבה עליהם הנכנסים והיוצאים. כתב הספר "פסקי המשפט" (אות ב): בטור (ס"ה) כתב בשם הרמ"ה, שדוקא בעלי אומנות וכיוצא בזה, שאין קצבה לנכנסים ויוצאים, ואין קביעות זמן לכניסתם ויציאתם, יכולים בני המבוי למחות. ולפי דבריו עסק או משרד שיש בו זמן קבוע לקבלת קהל, ובפרט במקום שברוב שעות היממה אין קבלת קהל כלל, אע"פ שהכניסה אל המשרד היא דרך חדר המדרגות אין דיירי הבנין יכולים למחות (שבזמננו דיירים בבנין משותף עם חדר מדרגות דינם כבני מבוי).
ספר "פסקי המשפט"

פתגם: בדיבור כמו במוזיקה, חשובות השתיקות לא פחות מהמילים.
ספר שמחלה

חקירה: ג' על ג' בטומאת בגדים

משום חשיבות, שפחות מכך אינו בגד חשוב, או שזהו שיעור של בגד, מהלכה למשה מסיני. (הגר"ח סטנסיל תיג: מחלוקת רמב"ם וראב"ד)
ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: מרבה דברים

רבי נתן אדלר, קיבל פעם אורח חשוב, מעוסקי הציבור, והיה הלה מרבה בדיבור ושופע שיחה, עד כי לא ניתנה לרבי נתן כל אפשרות לפצות את פיו. תוך כדי שטף דבריו אמר האורח: ועתה אגיד לרבינו דבר ששמעתי מפיו של רבי יצחק אלחנן. נכנס רבי נתן לתוך דבריו ואמר: דבר זה אינו מתקבל על הדעת. זקף הלה עינים נדהמות. רבי, הרי עדיין לא אמרתי מה שביקשתי לומר? איך יתכן ששמעת דבר מפי רבי יצחק אלחנן, והרי לעולם אינך מניח לאיש להוציא מילה מפיו.

ספר "חד וחלק" חלק א' (דף קצו)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, אברהם רפאל בן רבקה, חיים מאיר בן גבי זווירה, אליהו בן תמר, ראובן בן איזא, פליקס סעידו בן אטו מסעודה, ויקטוריה שושנה בת ג'וים חנה, רפאל יהודה בן מלכה, שלמה בן מרים, שמחה ג'וזת בת אליז, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, אלחנן בן חנה אנושקה, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, דוד בן מרים, יעל בת כמנונה, חנה בת ציפורה, יעל רייזל בת מרטיין היימה שמחה. זיווג הגון: לאה בת רבקה, לאלודי רחל מלכה בת חשמה, ליוסף גבריאל בן רבקה, למרים בת רבקה הצלחה לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'ייזל לאוני. לעילוי נשמת: אליהו בן זהרה, ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. משה בן מזל פורטונה. שמחה בת קמיר, אמיל חיים בן עזו עזיזה, ראובן בן חנינה, אליהו בן מרים, ניסים חי הורבט בן ג'ולי.

